

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku A. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 sierpnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację A. P. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 14 października 2014 r., mocą, którego oddalono odwołanie A. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 21 stycznia 2013 r., na podstawie, której odmówiono jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Oceniający stan zdrowia wnioskodawczynie lekarz orzecznik ZUS, na podstawie tłumaczenia dokumentacji medycznej z języka niemieckiego orzekł, że wnioskodawczynie nie może wykonywać prac fizycznych (wymagających podnoszenia) powyżej 2 kg, jednakże może wykonywać lekkie prace fizyczne, w związku z czym jest zdolna do pracy zgodnej z kwalifikacjami. Rozpoznając sprzeciw wnioskodawczynie od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS komisja lekarska ZUS podzieliła stanowisko lekarza orzecznika.

W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji został dopuszczony dowód z opinii biegłych lekarzy: nefrologa, chirurga, proktologa i ginekologa. Biegli szczegółowo opisali charakter wszystkich posiadanych przez wnioskodawczynię schorzeń oraz ich wpływ na jej zdolność do pracy, a także starannie przeanalizowali zgromadzoną w sprawie obszerną dokumentację medyczną. Na podstawie opinii biegłych (głównych i uzupełniających), Sąd ustalił, że stan po przebytych operacjach i zabiegach nie czyni wnioskodawczynie niezdolną do pracy nawet w stopniu częściowym.

Sąd Apelacyjny wskazał, że powołani w sprawie biegli lekarze sądowi z zakresu nefrologii i chirurgii ogólnej (specjaliści orzekający w zespole), jak również proktologii i ginekologii uznali, przy uwzględnieniu obszernej dokumentacji medycznej, w tym również tej, pochodzącej z Niemiec, że stwierdzone u ubezpieczonej zmiany chorobowe nie upośledzają funkcji jej organizmu w stopniu pozwalającym na uznanie jej za osobę niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. 2016 r., poz. 887 ze zm.). Ponadto Sąd Apelacyjny podkreślił za Sądem pierwszej instancji, że nie ma podstaw do przyjęcia, iż uznanie wnioskodawczynie za osobę niezdolną do pracy w Niemczech miałoby skutkować przyznaniem jej prawa do spornego świadczenia na gruncie przepisów polskich.

Skargę kasacyjną w imieniu wnioskodawczynie wniósł jej pełnomocnik zaskarżając ten wyrok w całości. Skarżący wskazał jako podstawy kasacyjne naruszenie prawa procesowego oraz naruszenie prawa materialnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na istotne zagadnienie prawne oraz zwrócił uwagę na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych. Nadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie podlega przyjęciu do rozpoznania, nie występują bowiem w sposób oczywisty okoliczności, które uzasadniałyby jej rozpoznanie.

Niewątpliwie wymogiem formalnym skargi (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymieniona powinność ma na celu uruchomienie instytucji „przedsądu”, czyli posiedzenia w gestii przyjęcia albo odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej. Przepis art. 398⁹ § 1 k.p.c. ustanawia zamknięty katalog okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób wyznacza ramy badawcze przedsądu.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na trzy okoliczności wymienione w powołanym wyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a mianowicie występowanie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie chodzi też o formalne powołanie się na wybraną podstawę, lecz o jej jurydyczne uzasadnienie. Stąd skarżący jest zobowiązany do przedstawienia wywodu prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Jednocześnie, w ocenie Sądu Najwyższego liczba okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania, ujętych w skardze nie przyczynia się do skuteczniejszego uzasadnienia takiego wniosku.

W przedmiocie pierwszej podstawy wnioskodawca zwrócił uwagę na występowanie istotnego zagadnienia prawnego. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego przedstawienie okoliczności, uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Konieczne jest wyjaśnienie, jakie zagadnienie prawne występuje w sprawie i dlaczego jest ono istotne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, LEX nr 2110562). Skarżący w sposób ogólny odwołał się do wymienionej

wyżej przesłanki, przedstawiając pytanie, na które - jego zdaniem - Sąd Najwyższy powinien odpowiedzieć.

Sformułowanie pytania, w którym wyrażone zostaje zagadnienie prawne, musi, jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy pozostawać w związku ze stanem faktycznym sprawy. Nie może jednak polegać na kwestionowaniu ustaleń faktycznych czy oceny dowodów dokonanej przez sądy niższych instancji, działanie takie nie podlega bowiem kontroli Sądu Najwyższego w świetle art. 398³ § 3 k.p.c. Przedmiotem rozpoznania sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jest odwołanie od decyzji organu rentowego. Treść zaskarżonych decyzji, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wiąże Sąd Najwyższy.

Lektura treści pytania prowadzi do wniosku, że skarżący swym działaniem pragnie osiągnąć taki efekt, kwestionuje bowiem prawidłowość ustaleń Sądów *a meriti* w zakresie określenia procesowego charakteru „wiadomości specjalnych” w rozumieniu art. 278 k.p.c.

Powszechnie przyjmuje się, że wiadomościami specjalnymi, wymagającymi przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, są te, które wykraczają poza zakres wiedzy powszechnie dostępnej ogółowi, przy czym nie jest to pojęcie stałe i niezmiennie. Do takiej kategorii zaliczają się w szczególności kwestie medyczne, w tym ocena stanu zdrowia. Ponieważ nie istnieje normatywna definicja „wiadomości specjalnych”, ocena ich występowania w sprawie jest pozostawiona sądowi *ad casum*. Jeżeli przesłanką rozstrzygnięcia, w szczególności o niezdolności do pracy i związanym z tym uprawnieniem do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, jest stan zdrowia ubezpieczonego, to sąd nie jest władny oceniać tej okoliczności samodzielnie, bowiem jej ustalenie wymaga wiadomości specjalnych. W takim przypadku powinien zasięgnąć opinii biegłego lekarza określonej specjalności. Natomiast kwestionowanie dokonanej przez sąd oceny dowodów nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, LEX nr 53136). Opinia biegłych dostarcza bowiem sądowi wiedzy specjalistycznej, koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń,

stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia lub jej braku. Sąd nie może – wbrew opinii biegłych – oprzeć ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2007 r., III UK 130/06, LEX nr 368973). Innymi słowy stan zdrowia odwołującej i wynikająca z tego stanu zdrowia niezdolność do pracy, warunkująca przyznanie prawa do renty są okolicznościami, dla ustalenia których niezbędne są wiadomości specjalne w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c., a przedstawiony w tym zakresie dowód z opinii biegłych jest, w tej kategorii spraw, tzw. dowodem koronnym, analizującym i sumującym przeciwstawne oceny prezentowane przez strony (zob. B. Gudowska „Dowód z opinii lekarza biegłego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych”, Przegląd Ubezpieczeń Społecznych i Gospodarczych 2001 r., nr 6, s. 8-12,). Z uwagi na powyższe Sąd nie może zastępować tego dowodu innym np. dowodem z zeznań świadków, zaświadczeń lekarskich np. wchodzących w skład dokumentacji medycznej.

Na gruncie przedmiotowej sprawy wszyscy powołani biegli, po przeanalizowaniu zgromadzonej w sprawie, obszernej dokumentacji medycznej, w tym również tej, pochodzącej z Niemiec, a także co najistotniejsze, po przebadaniu wnioskodawczyni i zebraniu od niej wywiadu, doszli do jednakowego wniosku, że w zakresie ich specjalizacji nie ma podstaw do ustalenia, że ubezpieczona jest osobą niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W konkluzji należy podnieść, że pod pretekstem naruszenia prawa nie można dążyć do podważenia dokonanych przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych. Sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne zmierza w istocie do podważenia suwerennej i niepoddającej się kontroli kasacyjnej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., II PK 248/09, LEX nr 1663571).

Kolejne wybrane przez skarżącego podstawy przedsądu uwidaczniają błąd logiczny w konstrukcji podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jeżeli skarżący wskazuje na przepisy prawa, których stosowanie w praktyce wywołuje

rozbieżności, czy też przepisy prawa wymagające wykładni, to z natury rzeczy nie mogą one równocześnie przemawiać za oczywistością wniesionego środka. Co jest sporne nie może być oczywiste, a zatem co najmniej jedna z wybranych podstaw założenia jest fałszywa.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Innymi słowy skarżący powinien wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Oznacza to, że przepis nie doczekał się jeszcze wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które skarżący powinien przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522). Oceniając siłę argumentacji uzasadnienia wniosku w tej płaszczyźnie, w pierwszej kolejności jawi się obowiązek oceny, czy w orzecznictwie występuje sugerowana rozbieżność. Z nią mamy do czynienia, jeżeli dana kwestia jest odmiennie wykładana w judykaturze Sądu Najwyższego. Wniosek skarżącego, jak i jego uzasadnienie w tej kwestii milczy. W konsekwencji należy uznać, że skarga nie realizuje wymienionych wyżej obowiązków, co wyklucza jej nadanie dalszego biegu.

Odnosnie do podstawy z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy przypomnieć, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., II CSK 611/14, Legalis nr 1430479). Oceniając wniosek skarżącego, pod kątem tego parametru, należy stwierdzić, że niezbędne warunki nie zostały przez niego spełnione, zwłaszcza jeśli podstawą tego rozumowania jest fakt pobierania składek od ubezpieczonej przez wiele lat. Przypomnieć należy, że dopiero ziszczenie się ryzyka ubezpieczeniowego (niezdolność do pracy) uzasadnia wypłatę świadczenia.

Mając powyższe na uwadze orzeczono w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c.